

Folkhälsomyndigheten

Folkhälsomyndighetens arbete med antibiotika och vårdhygien

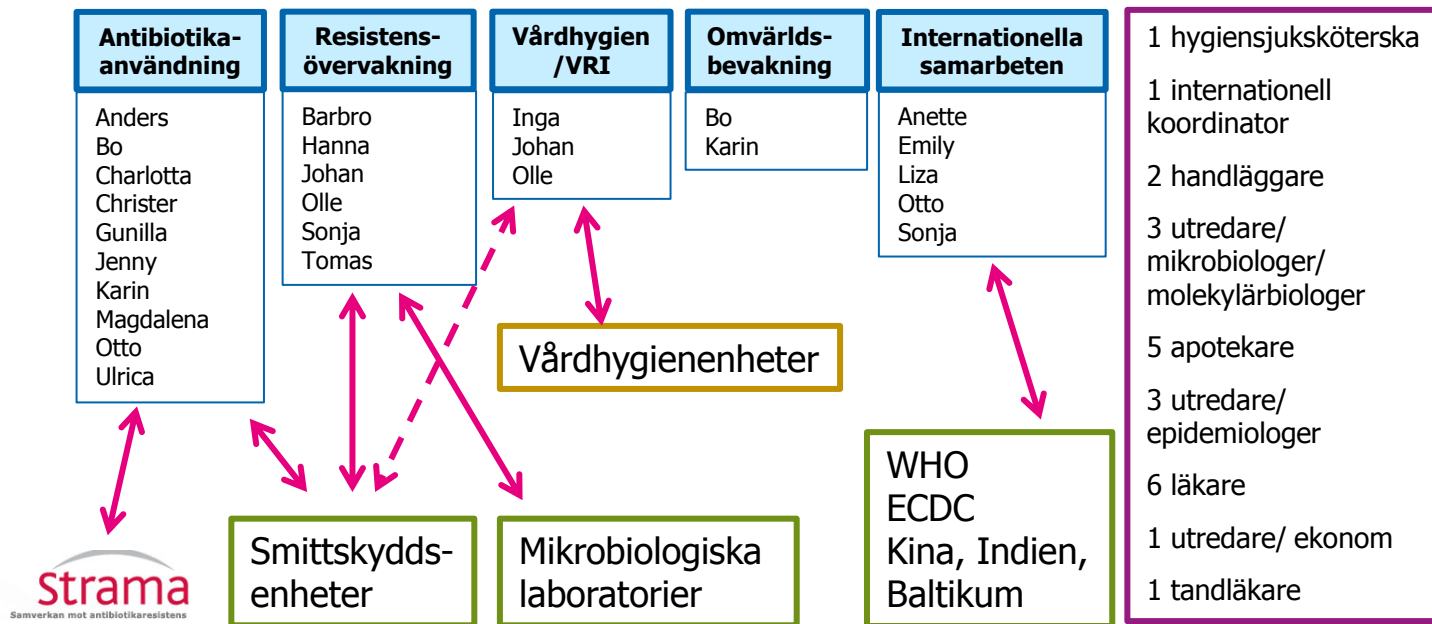
13 Mars 2015

Malin Grape, enhetschef

Folkhälsomyndighetens arbete med antibiotika och vårdhygien

- Övervakar och analyserar antibiotikaresistens (epidemiologi och mikrobiologi)
- Övervakar och analyserar antibiotikaförbrukning
- Stödjer rationell antibiotikaanvändning genom
  - Kunskapsunderlag
  - Studier
  - Behandlingsrekommendationer
- Stödjer arbete mot vårdrelaterade infektioner och inom vårdhygien
- Samverkan – lokala, nationella och globala aktörer
- Internationella samarbeten, med WHO och bilateralt

Enheten för antibiotika och vårdhygien

Behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård

Gäller från 2013-08-01

- Akut mediaotit
- Rinosinuit hos vuxna och barn
- Faryngotonsillit
- Akut bronkit och pneumoni hos vuxna och barn
- Sporadisk nedre UVI hos kvinnor, Asymtomatisk bakteriuri
- Impetigo, Erysipelas, Sårinfektioner, Infekterade bensår
- Infektera de katt- och hundbett, Erythema migrans

ESBL-producerande tarmbakterier

Kunskapsunderlag med förslag till handläggning för att begränsa spridningen av Enterobacteriaceae med ESBL

Antibiotikaförskrivningen minskade kraftigt

Under 2013 minskade antibiotikaförskrivningen i Sverige med 8 procent. Det är den största procentuella nedgången under hela 2000-talet. Åsalet recept minskade från 374 till 343 per tusen invånare.

Minskningen omfattade alla antibiotikagrupper utom nitrofurantoin och pivmecillinam som ökade, vilket var positivt då dessa två är rekommenderade förbehandlingspreparat mot urinwegsinfektioner hos kvinnor.

Var femte person, eller 20 procent, av svenskarna fick motta en antibiotikarecept i fjol. De antibiotikagrupper som förskrevs mest var betalaktamiska penicilliner och med tetracykliner. Betalaktamiska penicilliner har ett smalt spektrum, vilket betyder att de har effekt endast på ett fåtal bakterier. Dessa smaltpektrum penicilliner rekommenderas som förbehandlingspreparat mot vanliga samhällsöverlevande luftvägsinfektioner. Tetracykliner verkar däremot på

över hela året, vilket utgör för andra förskrivningar. Telefonrådgivning angående barn och feber till 1177 Vårdguiden på telefon ligger på ungefär samma nivå som 2012, så det utgör inte för minskad influensa och förkyllning. Istället verkar det röra sig om en verklig minskning av antibiotikaanvändningen.

I åldersgruppen barn 0-6 år står antibiotika mot luftvägsinfektioner för något mer än 80 procent av alla antibiotikarecept och det är också i denna åldersgrupp som vi ser den största minskningen av luftvägsantibiotika.

Stor minskning av antibiotika till barn
Antibiotikaförskrivningen minskade under 2013 i alla åldersgrupper. Den största minskningen sågs bland barn 0-6 år där förskrivningen minskade med hela 19 procent, från 472 till 382 recept per 1 000 invånare. Minskningen omfattade de flesta antibiotikagrupper, men mest minskade makrolider, linkosamider och betalaktamiska penicilliner (13 procent, 22 procent respektive 21 procent). Under 2013 fick 23 procent av alla barn minst en antibiotikarecept, vilket var något lägre än 2012 då andelen var 27 procent. Sett

över hela året, vilket utgör för andra förskrivningar. Telefonrådgivning angående barn och feber till 1177 Vårdguiden på telefon ligger på ungefär samma nivå som 2012, så det utgör inte för minskad influensa och förkyllning. Istället verkar det röra sig om en verklig minskning av antibiotikaanvändningen.

Positiv utveckling vid UVI-behandling
Man bör kunna behandla män som har UVI med symptom men utan feber (symtomatisk akuta UVI) på samma sätt som kvinnor, alltså i första hand med pivmecillinam eller nitrofurantoin. Det skriver experter i Folkhälsomyndighetens dokument "Urinwegsinfektioner hos män".

Förslagen av pivmecillinam och nitrofurantoin till män äldre än 65 år ökade med 16 respektive 17 procent under 2013 vilket är en positiv utveckling. Samtidigt minskade förskrivningen av fluorokinoloner med 5 procent.

Antibiotikaförbrukningen inom slutenvården minskar något

I slutenvården har antibiotikaförbrukningen ökat under det senaste decenniet förutom under 2013, då förbrukningen minskade något (1,8 procent) jämfört med 2012. Nedgången i användningen av cefalosporiner som setts de senaste åren fort-

Stoppa smitta med rena händer

FEM TILLFÄLLEN FÖR GOD HANDHYGIEN:

- 1 Före patientkontakt**
- 2 Före rent eller aseptiskt arbete**
- 3 Efter orent arbete**
- 4 Efter patientkontakt**
- 5 Efter kontakt med patientens närmiljö**

Rena händer räddar liv.

hälsomyndigheten

områden • Publicerat material • Konferens och utbildning • Om Folkhälsomyndigheten • Nyheter och

→ Smittskydd och sjukdomar → Antibiotika och antibiotikaresistens → Resistensövervakning → Svebar

Sjukdomar

Sjukdomar

Antibiotika

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Infektion

Svebar – Svensk bevakning av antibiotikare

Svebar är ett världsunikt samarbete för snabb återkoppling och tidig varning för antibiotikaresistens kommer resistens till rapporterats lokalt och nationellt. Utan verkliga antibiotika hotas vår sjukvården. Resistensutvecklingen är därmed en patientsäkerhetsfråga och ett växande folkhälso

Om motiverad eller felaktig antibiotikaanvändning och spridning av resistenta bakteriestammar inom vården och ute i samhället har lett till en ökande resistensutveckling med risk att infektioner som tidigare gått att behandla blir svårbehandlade eller omöjliga att behandla. Att "ha koll på läget", lokalt och nationellt, är därför av yttersta vikt för att resistenta bakterier inte ska spridas i det tysta utan att motåtgärder vidtas, samt att patienterna erbjuds rätt behandling.

Vad gör och vad är Svebar?

Den fortsatta utvecklingen och införandet av Svebar är ett uppdrag Folkhälsomyndigheten fått av regeringen för att förbättra övervakningen av förekomst av antibiotikaresistens i Sverige.

Se här för att veta mer om nationella IT-system för (1) tidig varning för antibiotikaresistens

Kontakt
Epost till S
frågor om
frågor

Så ans
laborat

Swedish work on containment of antibiotic resistance - in brief

Tools, methods and experiences

Sweden has relatively low use of antibiotics per capita and favourable antibiotic resistance conditions. The antibiotic consumption in Sweden has decreased substantially since the mid-1990s. This current situation is influenced by different factors including a long tradition of strong local commitment and strategic work on both regional and national level.

The Public Health Agency of Sweden has published a report that describes the context of the Swedish healthcare system and the tools for and examples of Sweden's successful work on containment of antibiotic resistance in human medicine, with a focus on the rational use of antibiotics and resistance monitoring. It can be used as a background document and inspiration for any work to control the trend of increasing levels of resistant bacteria.

Swedish work to contain antibiotic resistance is characterized by local, national and international cooperation
The early response to the increasing antibiotic resistance in the mid-1990s with initiation of long-term and structured measures from the profession and authorities is one important explanation of why Sweden has been able to slow the escalation of antibiotic resistance. Part of the strategy was implementation of treatment recommendations for common infections in outpatient care resulting in a sustained decrease in antibiotic consumption.

The full report can be downloaded at www.folkhalsomyndigheten.se

Strama network was initiated in 1995 and is characterized by multi-sectoral collaboration on local and national level. Essential components are multi-disciplinary interaction and networking, as well as local implementation where the local Strama groups play an important role. On a national level Strama has had different organizations over the years from initially being an NCA, later receiving a remit from the government, and since 2010 an advisory board to the Public Health Agency of Sweden.

The Public Health Agency of Sweden is responsible for national monitoring of antibiotic resistance and use of antibiotics in human medicine, with support from local

International political cooperation at the highest level is needed to achieve a global ban on antibiotics in animal feed and to phase out all sales of antibiotics without a prescription

Exempel på aktiviteter och projekt

- Swedres – Svarm 2014 publiceras i Juni
  - Statistik och analyser av resistens och förbrukning, i samarbete med SVA
- Utvärdera befintliga antibiotika ur nya vinklar – RU tom 2017
  - Registerstudier och in vitro studier påbörjade, kliniska studier i uppstartsskede
- Kommunikationssatsning om antibiotika till svårnådda grupper – RU 2014
- SKAR – Samhällsekonomiska konsekvenser av antibiotikaresistens – RU tom 2017
- Behandlingsrekommendationer för infektioner i öppenvård, i samarbete med Läkemedelsverket – RU tom 2014
  - STI publicerad i Februari 2015

forts. Exempel på aktiviteter och projekt

- MIRA – Mått och Indikatorer för Rationell Antibiotikaförbrukning
  - Gemensamma indikatorer för att följa diagnoskopplad förbrukningsstatistik i hela landet
  - Studier för att upptäcka komplikationer av eventuell underförskrivning
- Svenska HALT
  - Mätning av vårdrelaterade infektioner och antibiotikaanvändning inom särskilt boende
- Samverkan med Strama
  - Myndighetens samverkansgrupp för Stramarbete – Stramadagen mfl gemensamma möten och utbildningsdagar
- Nationella samverkansfunktionen
  - 21 myndigheter, Antibiotikaforum, Handlingsplan, Kommunikationsstrategi
- Internationella samarbeten – WHO, ECDC, Kina, Indien, Östersjösamarbete